

Verbod op discriminatie tussen mannen en vrouwen bij verzekeringsovereenkomsten

Gerrit Van Daele

Docent UGent, faculteit Economie en Bedrijfskunde
Bestuurder NV Fitrama

§ 1. SITUERING

1. In België is discriminatie verboden. Dat ligt duidelijk vast in de Grondwet, met name de artikelen 10 en 11. Zo is onder meer ieder onderscheid tussen mannen en vrouwen niet toegelaten. En toch bestond er een vorm van onderscheid tussen beide geslachten, tot op 21 december 2012, want tot die datum mochten verzekeraars een verschillend tarief toepassen voor verzekeringen overlijden, naargelang het geslacht. Zo was het tarief voor de meest voorkomende overlijdensverzekering, met name de schuldsaldoverzekering, voor vrouwen merkbaar goedkoper dan voor mannen.

Dit onderscheid was toegelaten, want het was rationeel, objectief, duidelijk en wilde een lovenswaardig doel bereiken. Dat doel is segmentatie volgens risico of, zoals verzekeraars het noemen, segmentatie op basis van kanssolidariteit. Er wordt een duidelijk omliggende groep van personen aangeduid met een sterk gelijke kans op schade; het tarief van de verzekering houdt dan ook rekening met die kans op schade. De verzekerden betalen dus een premie in functie van hun eigen risico, zonder personen met een hoger risico te subsidiëren.

Het onderscheid was ook objectief: alle studies tonen duidelijk aan dat de kans op overlijden, vooral voor jonge vrouwen, een flink stuk lager ligt dan voor mannen. Er is ook geen trend waarneembaar dat het verschil op termijn zou verminderen¹.

Het voordeel voor de consument lag dus voor de hand: een groep met lager risico betaalde ook minder premie. En omdat verzekeraars het juiste tarief konden aanrekenen, daalde ook het risico op anti-selectie: wanneer iemand met een hoger risico, dat risico zonder meerpremie kan verzekeren, zal hij meer geneigd zijn om zo'n verzekering te onderschrijven. Met rentabiliteitsproblemen op termijn tot gevolg voor de betrokken verzekeraar.

De wetgever was zich ook bewust van de voordelen van deze discriminatie en liet ze bij uitzonde-

ring toe. De wet van 10 mei 2007 liet namelijk bepaalde vormen van discriminatie nog toe, met name de discriminatie die gebaseerd is op verschillen gegrond op de respectieve levensverwachtingen van mannen en vrouwen².

2. Tot er een klacht werd ingediend door Testaankoop, die deze vorm van discriminatie niet kon aanvaarden. De essentie van de klacht van Testaankoop kwam er op neer dat deze discriminatie niet leidde tot de voordelen die de verzekeraars voorstelden. Voor het Europees Hof kreeg Testaankoop gelijk³. De Belgische Staat werd verplicht om de gemelde uitzonderingswet te schrappen, en dat gebeurde middels de wet van 19 december 2012⁴.

§ 2. TARIEFVERANDERING

3. Verzekeraars hebben hun tarieven n.a.v. het arrest van het Europees Hof aangepast. Een korte vergelijking geeft volgende resultaten:

Tabel 1. Premies voor schuldsaldoverzekering in 2006 en het huidige unisekstarief (Evenepoel & Vanhee, 2007)

Maatschappij	Man	Vrouw	Gemiddelde	Unisekstarief
Allianz	167,88	113,07	140,48	161,85
Cardif	150,31	109,32	128,82	119,36
Vivium	178,23	141,84	160,04	126,33
ZA	175,44	125,00	150,22	134,29
De Federale	183,00	116,26	149,63	146,60
AXA	164,79	110,20	137,50	143,11
AG	195,11	134,11	164,61	146,49

Op één verzekeraar na (Vivium) stijgt de premie voor vrouwen, terwijl de premie voor mannen daalt. Deze wijziging ligt in de lijn van de verwachtingen en heeft vooral belang voor bestaande schuldsaldoverzekeringen, zoals hieronder zal blijken.

1. C. JAUMAIN, *Verzekerden verliezen oorlog der seksen*, Leuven, april 2010.

2. Wet 10 mei 2007, BS 30 mei 2007, art. 12, § 1-§ 2.

3. HvJ 1 maart 2011, zaak C-236/09.

4. Wet 19 december 2012 tot wijziging van de wet van 10 mei 2007 tot bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen wat het geslacht betreft op het gebied van goederen en diensten... (BS 25 januari 2013; inwerkingtreding op 21 december 2012).

§ 3. GEVOLG VOOR DE SCHULDSALDOVERZEKERING EN HYPOTHECAIRE LENINGEN

4. Voor schuldsaldoverzekeringen die werden onderschreven voor 21 december 2012 verandert er niets. De uitspraak van het Hof op dat vlak was duidelijk: *“Om een plotse herordening van de markt te voorkomen mag deze regel uitsluitend gelden voor nieuwe contracten die na de omzettingsdatum van deze richtlijn worden gesloten.”*⁵

5. Dit betekent meteen dat men dient op te letten bij de wijziging van een hypothecaire lening. Wanneer die wijziging ook een verandering van de schuldsaldoverzekering met zich meebrengt – wat overigens niet noodzakelijkerwijze moet gebeuren – vervalt de uitzondering van artikel 18 van het arrest van het Europees Hof van Justitie. Bij iedere wijziging van het verzekeringscontract dienen nl. de nieuwe niet-discriminerende tarieven te worden gebruikt.

Dit lijkt op het eerste gezicht voordelig, althans voor de man. Die kan bij wijziging van een lager tarief profiteren. De praktijk is evenwel anders. Want sinds het onderschrijven van de oorspronkelijke schuldsaldoverzekering is de verzekerde ouder geworden. Het is erg waarschijnlijk dat de pre-

miedaling door toepassing van het nieuwe tarief wordt tenietgedaan door de premiestijging omwille van hogere leeftijd.

6. In de zijlijn van dit artikel hoort overigens nog een bedenking: bij de herfinanciering van een hypothecaire lening hebben heel wat banken de neiging om de bestaande schuldsaldoverzekering te vervangen door een nieuwe. Daarvoor worden soms zelfs ongeldige juridische argumenten gebruikt, zoals: de oude schuldsaldoverzekering zou niet als waarborg voor de nieuwe lening kunnen dienen. Beide verzekerden riskeren daardoor meer premie te moeten betalen omdat ze intussen ouder zijn geworden. De vrouw krijgt er dan nog eens een premieverhoging door het unisekstarief bovenop. Nochtans kan een bestaande schuldsaldoverzekering perfect een herfinanciering waarborgen. Het volstaat om de pandschuldvordering op de polis te wijzigen naar de nieuwe kredietinstelling. Indien het verzekerd kapitaal te laag is, kan voor het saldo een nieuwe schuldsaldoverzekering worden onderschreven.

Voor nieuwe hypothecaire kredieten, gewaarborgd door een schuldsaldoverzekering die na 21 december 2012 werd onderschreven, levert het verplichte unisekstarief geen problemen op.

5. HvJ 1 maart 2011, zaak C-236/09, art. 18.